

VLOGA MEDICINSKE SESTRE PRI AKCIJI SLOVENIJA 2000 IN RAK

Andrej Kocjan

O karcinomu vemo veliko, pa vendar veliko premalo, da bi ga obvladali. Incidenca iz leta v leto narašča, prave preventive zanj pa ne poznamo. Tega se je zavedla Evropa in tega se zavedamo tudi v Sloveniji. Zato smo po vzoru na akcijo Evropa 2000 in rak tudi v Sloveniji začeli 1991 leta široko zasnovano akcijo Slovenija 2000 in rak. Akcija v glavnem temelji na zdravstveni vzgoji prav vsakega Slovenca. Z akcijo želimo enako kot drugje v Evropi zmanjšati umrljivost za rakom za 15% do leta 2000 in tudi vplivati na incidenco raka. Deklaracijo o izvedbi akcije so 1991 leta podpisali vsi pristojni slovenski forumi: Ministrstvo za zdravstvo, Republiški zavod za šolstvo, Republiški zavod za zdravstvo, Rdeči križ Slovenije, Onkološki inštitut v Ljubljani in kot izvajalci Zveza društev za boj proti raku Slovenije.

Akcija, ki bi naj potekala oziroma že teče, teče v dveh smereh: vzgoja pedagoških delavcev za zdravstveno vzgojo v vseh osnovnih in srednjih šolah in zdravstvena vzgoja ostalega prebivalstva. Zdravstvena vzgoja temelji na dveh dejstvih, namreč: da se nekaterim rakom lahko izognemo, druge pa zgodaj odkrijemo.

Zdravstveno vzgojo pedagoških delavcev opravljajo zdravstveni delavci, ki so za to usposobljeni - zdravniki in medicinske sestre; vzgojo ostalega prebivalstva pa prav tako zdravstveni delavci v glavnem preko organizacij rdečega križa.

Medicinska sestra je torej za akcijo zelo pomembna, saj je uporabna prav na vseh nivojih zdravstvene vzgoje. Sestra ima odprta vrata v vse šolske ustanove, pa tudi pot k prebivalstvu.

Če naj vzgoja temelji na dveh dejstvih - nekaterih rakov se lahko izognemo, druge pa zgodaj odkrijemo - spadajo v prvo skupino dejavnosti: boj proti kajenju in alkoholu, propagiranje zdrave prehrane in zdravega načina življenja, boj za zdravo okolje in

zaščito na delovnem mestu in ne nazadnje skrb človeka zase - z opazovanjem samega sebe oziroma sprememb v našem telesu ali na njem. V drugo skupino spadajo raki, ki jih lahko zgodaj odkrijemo - to je: rak na materničnem vratu in rak na dojkah. Ker za raka povzročitelja ne poznamo, o pravi, niti primarni niti sekundarni prevenciji raka težko govorimo.

Medicinska sestra torej lahko pri vzgoji zelo temeljito pouči kako se raku ogniti, in lahko zelo aktivno pomaga pri zgodnjem odkrivanju raka - bodisi kot zdravstvena vzgojiteljica ali kot asistentka v ordinaciji zdravnika. Tu še zlasti, ker je administracija in statistika v glavnem v njenih rokah. Kot zdravstvena vzgojiteljica pa medicinska sestra izjemno veliko lahko stori pri predšolski in šolski mladini, bodisi samostojno ali pa povezana s pedagoškimi delavci. Enako seveda tudi pri vzgoji ostalega prebivalstva. Običajno ima lahko medicinska sestra bolj neposreden kontakt z ljudmi in bolniki kot zdravnik, kateremu se ljudje težje približajo, težje kot pa dobro razgledani in strokovno podkovani medicinski sestri.

Vloga medicinske sestre je torej v akciji Slovenija 2000 in rak res izjemno velika in pomembna. Vabimo Vas torej, da svoje poslanstvo, zdravstvene prosvetiteljice in strokovne delavke čim bolje opravite in nam pomagate v boju proti raku - kugi dvajsetega stoletja.